

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากร

สาธารณสุขอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

FACTORS AFFECTING THE PERFORMANCE OF PERSONNEL ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF BRAHMA VIHARA DHAMMA KUT CHAP DISTRICT PUBLIC HEALTH UDON THANI PROVINCE

วิชิต ยศสงคราม

Wichit Yossongkram

สาธารณสุขอำเภอกุดจับ

Kut Chap District Public Health, Thailand

E-mail: Wichityos@gmail.com

วันที่รับบทความ: 7 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ: 28 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 29 มกราคม 2567

Received: January 7, 2024; Revised: January 28, 2024; Accepted: January 29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรม และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 359 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า : (1) ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ติดตามและด้านการนำไปปฏิบัติ ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านรูปแบบการบริหาร (X1) ด้านความสามารถ (X2)

และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .381 .299 และ .117 ตามลำดับ และ (3) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้งานวิจัยที่ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพรหมวิหารธรรมอย่างมีความสุข เพื่อประโยชน์ในองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน, หลักพรหมวิหารธรรม, บุคลากรสาธารณสุข

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of work performance according to the principles of Brahmavihāra Dhamma, (2) to study factors affecting work performance according to the principles of Brahmavihāra Dhamma, and (3) to study guidelines for developing work performance according to the principles of Brahmavihāra Dhamma of public health personnel in Kut Chap District Udon Thani Province It is both quantitative and qualitative research. The sample group included administrators, personnel, and people aged 18 years and over in the Kut Chap District Public Health Area. Udon Thani Province, 359 people and the target group includes administrators, personnel, and community leaders in the Kut Chap District Public Health Area Udon Thani Province, 10 people, consisting of quantitative research and qualitative research Statistics using frequency distribution statistics and percentage of respondents Analyzed by presenting in tables using mean statistics and standard deviation Multiple regression analysis using sequential variable selection method. Accompanying the discussion of results Data analysis and descriptive analysis. The results of the research found that: (1) the level of work performance according to the principles of Brahma Vihara Dhamma of personnel Overall, it is at a moderate level. They can be arranged in descending order as follows Planning aspect Evaluation aspect Follow up and implementation, respectively (2) Factors affecting the performance according to the principles of Brahma Vihara Dhamma of public health personnel in Kut Chap District. Udon Thani Province Importantly, they include management style (X1), ability (X2), and work responsibility (X4). The coefficients of the predictors in the raw score (b) were .381, .299, and .117

respectively and (3) it is necessary for personnel to perform their duties to their fullest potential By strictly using the principles of Brahma Vihara Dhamma in performing duties Should be administered with good human relations and respect for rights and dignity. Should have the courage to make decisions to improve management to bring about change they care about problems and are equally passionate about solving them and there is planning administration with objectivity and without bias, which is consistent with research knowledge that the characteristics of good teachers follow the principles of Brahmavihāra Dhamma happily For the benefit of the organization and the effective performance of personnel duties.

Keywords: Factors Affecting Work Performance, Brahma Vihara Dhamma Principles, Public Health Personnel

บทนำ

ความสำเร็จขององค์กรนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีระเบียบ แบบแผน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาองค์กรนั้นทรัพยากรมนุษย์นั้นสำคัญเป็นอย่างมากเพราะฉะนั้นจึงต้องมีการจัดการที่ดีเพราะยังมีคนมากปัญหาที่ยังมีมากยิ่งถ้าเป็นองค์กรที่เกี่ยวกับการให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือรัฐบาลก็ตาม เช่น สถานีดำรงจ ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น องค์กรเหล่านี้จะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดียิ่งงานบุคคลจะต้องมีแบบแผนในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรเพราะบุคลากรเป็นเสมือนเครื่องจักรที่คอยขับเคลื่อนองค์กรนั่นเอง (กิริติ ยศยิ่งยง, 2552) การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ การงานประเภทใด พอสรุปได้ว่าหน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไรจำเป็นต้องมีการทำสิ่งหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่น อาชีพให้บริการ จะทำหน้าที่ตัวเองลุล่วงไปได้ด้วยดีเสียก่อนการที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อยยอม เป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็จักชีวิตจิตใจตนเองว่าหมายความว่าอย่างไรเป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงเหลือเพียงไรเป็นต้นถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ให้ดีที่สุดให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้นๆแล้วมันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเองรู้จักโลกรู้จักกิเลสรู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

องค์กรเมื่อเกิดการบริหารจัดการที่ดีแล้วนั้นจะต้องดูการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในองค์กรเพราะองค์กรจะเดินไปได้จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพจึงจะเป็นองค์กรที่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในองค์กรที่ให้บริการอย่างเช่น สาธารณสุขบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่คอยให้บริการประชาชนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเมตตาเพราะประชาชนที่มาใช้บริการส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่เดือดร้อนจึงต้องเข้าใจบริบทของผู้เดือดร้อนให้ดีโดยใช้หลักธรรมมาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสาธารณสุขอำเภอทุกตำบลโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา (กัญต์พงษ์ นามเสนห์, 2559) ด้านเมตตานี้เจ้าหน้าที่นั้นปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือผู้ที่มารับการบริการโดยไม่แบ่งชนชั้นให้ความเสมอภาคบริการด้วยความเต็มใจและหวังที่จะทำให้

เขาพันทุกข์ด้านกรุณาเมื่อเห็นผู้ป่วยที่เขามารับการบริการนั้นจะต้องไม่รังเกียจมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยหรือรักษาด้านมูทิตาเมื่อเห็นผู้ป่วยดีขึ้นแล้วควรมีการพูดคุยเพื่อให้กำลังใจผู้ป่วยด้านอุเบกขาต้องทำให้เป็นกลางไม่ตกอยู่ในอคติ 4 คือ ลำเอียง ความรักความชัง ความเขลา ความกลัวข้อนี้สำคัญเพราะถ้าบุคลากรปฏิบัติงานโดยมีอคติ 4 ผลของงานอาจถูกมองในแง่ที่ไม่ดีต่อองค์กร (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557)

การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาพระธรรมปิฎกได้แสดงทัศนะว่าธรรมในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เป็นชุดเพราะเป็นระบบ คือ ระบบองค์รวมหมายความว่าต้องทำให้ครบชุดมีคุณภาพทั้ง 4 ด้าน นั่นคือหลักพรหมวิหาร 4 นี้ต้องทำให้ครบทุกด้านถูกต้องพอดีตามสถานการณ์ กล่าวคือ (1) เมื่อเขาอยู่ภาวะปกติควรมีเมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุขสบายต่อไป (2) เมื่อเขาตกหล่นไปจากสภาพที่ปกติ มีความทุกข์ ควรมีกรุณา หมายถึง การพลอยมีใจหวั่นไหวเมื่อเห็นคนอื่นเดือดร้อนหรือมีความทุกข์ต้องการจะปลดเปลื้องทุกข์เขาให้พ้นความทุกข์ (3) เมื่อเขาดีขึ้นประสบความสำเร็จมีความสุขทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามควรมีมูทิตาหมายถึง พลอยยินดีด้วยคอยสนับสนุนส่งเสริม และ (4) กรณีที่จะรักษาความถูกต้องชอบธรรมหลักการกฎเกณฑ์ควรมีอุเบกขาซึ่งแปลว่าคอยดูอยู่ใกล้ ๆ วางใจเป็นกลาง พร้อมทั้งจะแก้ไขสถานการณ์แต่ไม่เข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงเพื่อให้คนนั้นรับผิดชอบต่อตัวธรรม หลักการ กฎเกณฑ์ซึ่งต้องใช้ปัญญาในการพิจารณาตามปกติผู้ที่มีจิตใจประเสริฐจะต้องมีความเมตตา กรุณา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551) แต่ถ้าการแสดงเมตตากรุณานั้นจะทำให้เสียความยุติธรรมก็ต้องวางใจเป็นกลางคือตั้งในอุเบกขาต้องเว้นจากอคติ 4 ไม่ให้ลำเอียงเพราะความรักความชังความเขลาและความกลัวใจจึงจะเป็นอุเบกขาได้อุเบกขาเป็นธรรมที่มุ่งรักษาความเป็นธรรมในสังคมแล้วช่วยให้ชีวิตคนพัฒนา เช่น พ่อแม่ไม่มีอุเบกขালেี้ยงลูกแบบประคบประหงม ไม่เปิดโอกาสให้ตัดสินใจทำอะไรเลยลูกจะไม่โตทั้งทางจิตใจและปัญญาแต่การมีอุเบกขามากอย่างเดียวสังคมก็ไม่เป็นสุขเพราะทุกคนต่างรับผิดชอบต่อการอยู่อย่างเดียวกันมีแต่แนวคิดที่คอยตรวจสอบกัน เช่น คุณทำถูกต้องตามหลักการและกฎหมายฉันไม่ว่าแต่ถ้าทำผิดหลักการและกฎหมายเมื่อไรฉันจัดการทันทีไม่มีช่วยเหลือกันไม่มีน้ำใจต่อกันไม่มีเมตตาต่อกันซึ่งทำให้สังคมเสียความสมดุลบุคคลที่อยู่ในสังคมก็มีแต่ความเครียด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

ดังนั้นจึงเห็นได้จากปัญหาในสังคมปัจจุบัน เช่น สาธารณสุขอำเภออุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพในเขตพื้นที่ (2) ดำเนินการและให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในเขตพื้นที่ (3) กำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย มีการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (4) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่ ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง (5) พัฒนาระบบสารสนเทศ งานสุขศึกษา และการสื่อสารสาธารณะด้านสุขภาพในเขตพื้นที่ (6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

อื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าบุคคลากรมีวิธีการอย่างไรในการปฏิบัติงาน และนำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคคลากร ทั้งนี้เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากร สาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากรสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากรสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากรสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากรสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคคลากรสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,859 คน (ข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี วันที่ 18 กรกฎาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,859 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 359 คน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอกุด้จ๊ับ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.806 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูคด จันทบุรี (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่สาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูล สำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุป ความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงาน ตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

1) ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการวางแผน	3.04	0.60	ปานกลาง
ด้านการนำไปปฏิบัติ	3.01	0.74	ปานกลาง
ด้านการประเมิน ติดตาม	3.03	0.72	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.05	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.76) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.60) ด้านการประเมิน ติดตาม ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.72) และด้านการ นำไปปฏิบัติ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเมตตา	3.01	0.62	ปานกลาง
ด้านกรุณา	3.03	0.76	ปานกลาง

ด้านมุทิตา	3.00	0.78	ปานกลาง
ด้านอุเบกขา	3.05	0.68	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.01	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.78) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านอุเบกขา ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.68) ด้านกรุณา ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.76) ด้านความเมตตา ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.6/) และด้านมุทิตา ($\bar{X}=3.00$ S.D.=0.78) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี ข สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.633	.098	.541	6.475	.000	.441	.826
ด้านรูปแบบการบริหาร (X ₁)	.381	.013	.493	19.230	.000*	.229	.281
ด้านความสามารถ (X ₂)	.299	.032	.438	10.968	.000*	.289	.415
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X ₃)	.067	.024	.178	2.790	.066	.020	.114
ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X ₄)	.117	.017	.505	7.081	.000*	.085	.150
ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X ₅)	.156	.023	.026	2.370	.088	.098	.009
SE _{est} = ±.07726 R = .795; R ² = .701 ; Adj. R ² = .798; F = 395.688; p-value = 0.01							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านรูปแบบการบริหาร (X₁) ด้าน

ความสามารถ (X2) และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .381 .299 และ .117 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X3) และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X5) ตามลำดับ

3) แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า : จำเป็นจะต้องให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้งานวิจัยที่ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพรหมวิหารธรรมอย่างมีความสุข เพื่อประโยชน์ในองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการประเมินติดตามและด้านการนำไปปฏิบัติ ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร (2563) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุในชุมชนของเทศบาล ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ผลจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีในตัวบุคคลและควรปลูกฝังให้ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นในตน การพัฒนารูปแบบคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรม อยู่ในระดับสูง ทั้ง 4 ด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ด้านความเมตตาและด้านมุทิตา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ละอองทอง และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเมตตา รองลงมา คือ ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมุทิตา ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูซำ จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านรูปแบบการบริหาร (X1) ด้านความสามารถ (X2) และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .381 .299 และ .117 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูซำ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X3) และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X5) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตพงษ์ จุลราช (2564) ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จำเป็นจะต้องให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้งานวิจัยที่ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพรหมวิหารธรรมอย่างมีความสุข เพื่อประโยชน์ในองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ ประทุมแก้ว และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องพรหมวิหารธรรม : หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการบริการแพทย์แผนไทยในสังคมไทย พบว่า พุทธธรรมเป็นหลักการที่เรียกกันว่า “สัจธรรม” อันเป็นหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ โดยพระองค์เอง แล้วนำมาสั่งสอนแก่มวลมนุษยชาติให้รู้และเข้าใจถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ มุ่งผลสำเร็จที่การดับทุกข์ และยังเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพื่อการพัฒนาตนเองและ สังคมให้เกิดความผาสุก ดังนั้น หลักพุทธธรรมจึงเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสมเพื่อใช้ในการกำหนดจรรยา วิชาชีพ เพราะเป็นเครื่องแสดงถึงความประพฤติที่ดีของผู้ให้บริการแพทย์แผนไทยที่จะส่งผลกระทบต่อความ เชื่อถือและคุณภาพในศาสตร์หรือสาขาวิชาชีพในการให้บริการแพทย์แผนไทยได้อย่างถูกต้อง หลักพรหมวิหาร 4 ในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา จึงเป็นหลักธรรมที่นำมาบูรณาการในการ บริการแพทย์แผนไทย คือ (1) เมตตา ผู้ให้บริการแพทย์แผนไทยมีความรักต่อผู้ป่วย (2) กรุณา ผู้ให้บริการแพทย์ แผนไทยมีความช่วยเหลือให้ผู้ป่วยพ้นจากทุกข์ (3) มุทิตา ผู้ให้บริการแพทย์แผนไทยมีความยินดี เมื่อผู้ป่วยหายป่วย และ (4) อุเบกขา ผู้ให้บริการแพทย์แผนไทยมีความวางใจเป็นกลางเมื่อรักษาผู้ป่วยไม่ได้ ซึ่งในการทำหน้าที่ของแพทย์จะต้องมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้ป่วยและเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้เขาได้รับ ความสุขและมีกำลังใจต่อสู้กับโรคที่เขา กำลังประสบอยู่ การนำหลักพรหมวิหาร 4 และ

ความรู้ด้านการให้บริการ แพทย์แผนไทยมาบูรณาการปรับใช้ในโรงพยาบาลจะทำให้มีประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น

สรุป

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการประเมิน ติดตามและด้านการนำไปปฏิบัติ ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ด้านความเมตตาและด้านมุทิตา ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านรูปแบบการบริหาร (X1) ด้านความสามารถ (X2) และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .381 .299 และ .117 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X3) และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ (X5) ตามลำดับ

จำเป็นจะต้องให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้วิจัยที่ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพรหมวิหารธรรมอย่างมีความสุข เพื่อประโยชน์ในองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลาการสาธารณสุขอำเภออุตุจัน จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) ต้องให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
- 2) ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด
- 3) บริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 4) เคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี กล้าตัดสินใจ
- 5) ปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 6) เอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหา
- 7) มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

8) การบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 สาธารณสุขควรมีงบประมาณในการส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาและเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี

7.1.2 สาธารณสุขควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงพยาบาลและบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในการดำเนินงานต่าง ๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพมากที่สุด และควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ต่อเพื่อนร่วมงานประสพเคราะห์กรรมและต้องมีความสงสารห่วงใยคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์ทั้งนี้เพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

7.2.1 เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติงานด้วยความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น กล่าวทำ กล่าวตัดสินใจ และพึงเอาใจใส่ผู้ป่วยอย่างเต็มที่ และเจ้าหน้าที่ควรมีความเมตตา กรุณา เอาใจใส่กับปัญหาของผู้ป่วยและพึงปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบอย่างสุดความสามารถและการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.2 ควรหาเวลาให้คำปรึกษากับญาติผู้ป่วย ส่งเสริมบรรยากาศด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส และควรปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาคบริการด้วยความเท่าเทียมกันเพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรทำการศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูเวียง จังหวัดอุดรธานี และควรทำการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของของบุคลากรสาธารณสุขอำเภอภูเวียง จังหวัดอุดรธานี อย่างเป็นรูปธรรม

7.3.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร และควรศึกษาการประยุกต์แนวทางการปฏิบัติงานในองค์การตามหลักพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชยปัญญา.(2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ:

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). องค์การแห่งนวัตกรรม: แนวคิดและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กรรณิกา ละอองทอง และคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 2(1), 22 – 33.
- กันตพงษ์ จุลราช. (2564). การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดเลย. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 1(1), 23 – 32.
- กัณฑ์พงษ์นามแสน. (2559). การปรับใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการบริหารบุคลากร. Journal of Roi
Kaensarn Academi, 1(2), 38 – 48.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ :ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ :
เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2557). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา
ของธรรมสภา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุปรีชา ชำนาญภูมิพร. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้สูงอายุ
ในชุมชนของเทศบาล ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. วารสาร มจร วิชาการล้านนา
9(2), 55 – 63.
- สุทัศน์ ประทุมแก้ว และคณะ. (2565). พรหมวิหารธรรม : หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการบริการแพทย์แผน
ไทยในสังคมไทย. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(2), 267 – 277.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.